

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

IV. Pan idem ac Moses.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

Callim. Hymn.
in Jov.

Hom. Od. 9.
Plut. Thef.
Paul. Corinth.
& Bceotic.
Ælian. de ani-
mal. libr. 11.
cap. 1.

Pan idem ac
Mofes.

Macr. Sat. libr.
1. cap. 12.

Pind. Pyth.
Od. 9.
Cicer. De nat.
Deor. libr. 1.
Pausan. Arca-
dic.
Helych. in
Agypt.
Orph. Hymn.
Apoll.

πρωτογονος, quod *lutum* significat, quasi dicas *πρωτογονος*, quo nomine Gigantes Callimachus appellat: Og Basanitidis terræ indigena & filius fuit. In Eubœam ad visendum Tityon ivisse Rhadamanthyn cecinit Homerus: quippe Ogi regionem adiit & subegit Moses, quem Rhadamanthyn esse suo loco probabimus. Apollini Diradiotæ sacrificabatur agnus, Delphinio & *πολιφ* taurus, Myrensis vitulus: nempe has Apollini, qui Moses est, gratissimas fore rebantur victimas, quas ipse sanxisset: ac forsitan etiam Vituli aurei à Mose comminuti meminerant: nam quæ Deo cuique odiosa esse putabant, huic ea sacrificabant.

IV. Nec obscuriorem ejus imaginem refert Pan Deus Arcadiæ, seu potius Ægypti, ubi Deorum vetustissimus habebatur. Multa quidem illi cum Apolline sive Sole communia sunt, ut docet Macrobius, plura cum Mercurio; quod & hi, & ille ad idem exemplar, Mosem scilicet conficti sint. Futurorum præcius est, ab eoque vaticinandi artem ferunt Apollinem accepisse. Sinoën nutricem habuit, unde Sinoës dictus est; Sinopen uxorem Apollo. Cultus uterque in Arcadia, & νόμος dictus, Apollo quidem apud Pindarum & Ciceronem, Pan vero in Paulaniæ Arcadicis. Dicitur uterque & *ἀγροτικός*, Apollo item apud Pindarum, Pan apud Apollodorum, teste Helychio. Saltator uterque. Pan Nympharum dux & comes; Apollo Musarum, Pan quoque, ut Apollo, Sol esse creditus est, & Panos nomine Apollinem Orphica indignant, ut dixi. His ille Apollini similis est, istis Mercurio. Natus dicitur in Arcadam montibus; itaque Evander Arcas Panos potissimum & Mercurii cultum ac ceremonias Italis tradidit:

*Sacraque multa quidem, sed Fauni prima bicornis
Has docuit gentes, alipedisque Dei.*

Ovid. libr. 5.
Fast.

Pausan. Arcad.

Porphyr. apud
Enf. Præp. libr.
5. cap. 6.

Pausan. Arcad.

Joseph. libr. 1.
contra Apion.

inquit Ovidius. Hircinam formam gerere dicitur, quod Mercurio patre in hircum mutato genitus sit; hominum preces allegare ad Deos, damnare votis, improbos punire pro meritis, Deorum esse nuntius, baculum manu gestare, lacte & melle placari, plurimarum rerum artificia callere, quod & ipsi cum Vulcano commune est. Apollini vero simul & Mercurio his similis est, quod musicam colit, quod pastoribus præest, quod *κροταίριος* est, quemadmodum & Bacchus, alter Moses typus, qui & Satyros & Musas secum ducere dicitur, itidem ut Pan. Tradit præterea Pausanias ignem Pani perpetuum & inextinctum ali; qua re Vulcano & Zoroastri similis est. Lampadephoria Pani, iridem ut Vulcano & Prometheo, instituta est. Vulcanus autem, Zoroastres, & Prometheus, Moses imaginem gerunt. Plurimæ etiam propriæ ac peculiare Pani notæ insunt, ad archetypum Moses compositæ. In desertis locis degit, quod per deserti tot annos Moses vagatus sit. Miniata facie pingitur & ignea, cornibus vero aureis, & ad cælum pertingentibus, propter caelestes radios, quibus Moses de monte descendens facies perfusa apparuit. Apollinis oraculum apud Branchidas editum refert Porphyrius, in quo Pan describitur manu altera virgam tenens, altera fistulam, eaque Nymphas delinens & agricolas territans, qui & eo viso periisse dicuntur. Panos virga Mosaicæ virgæ symbolum fuit. Moses Canticum Maria cum comitibus feminis ad tympanum modulata est: tum deinde paulo post ipsius obitum, Josue præceptis ab eo instructus solo tubæ cantu Hierichuntina moenia prostravit, & terræ incolas exscidit. Montivagus habetur & *κρημνοβάτης*, montiumque verticibus & saxosis fastigiis præesse creditur; quippe Moses in montis cacumine legem à Deo accepit, de montis Nebo culmine Terram promissam lustravit, ibidem obiit & sepultus est. Ex uva illa inusitatae magnitudinis, quam ad Mosem retulerunt Terræ sanctæ exploratores, factum puto ut Pan Scolita sit dictus: sic enim appellatur apud Pausaniam: non uti quidem hic censet à colle Scolita, sed potius ab Ebraica voce *חַשְׁמֹנִי*, quæ uvam sonat, quasi dicas *חֶסְבֵּן בַּבְּעֵר* Bacchi enim, qui Moses est, socius esse fingitur, & *διακόμος*, & famulus, laborumque & Indicæ expeditionis particeps: nam non pastorem solum & saltatorem, sed bellatorem quoque se fert Pan; nec Bacchicis modo pugnis interfuit, sed in Deorum quoque bello adversus Typhonem strenue se gessit, & Marathonio etiam prælio Atheniensibus opem tulisse prædicatur. At Moses ductu & auspiciis maxima bella gesta sunt; quamobrem à Josepho *ἀείσος ἡγεμῶν*, *optimus dux*; & *σπαρτικός ἀείσος*, *Imperator egregius* appellatur. Quoniam autem homines procero corpore & giganteo Chananæa terra ab Ebraeis depulso acceperant Mythici, & tubarum clangore Hierichuntina moenia corruisse, hinc præbita illis anfa fingendi Panem conchæ sonitu exterruisse Gigantes & in fugam dedisse. Nec de nihilo est quod Cererem narrant, raptam Proserpina, mortam se in Arcadiæ specubus occuluisse, diuque à Diis quæsitam, à Pane demum fuisse repertam; ni fecisset, fame quippe homines fuisse interituros: his enim Israëlitarum in solis locis & sterilibus erantur significatur fames, & apud Mosem expostulationes & querelæ; cujus precibus

bus panes de caelo pluerunt; sic enim Manna appellatur in Exodo. Mundi harmoniam fistula concinere Pan narratur in Hymnis Orphicis, quemadmodum Silenum Virgilius in Ecloga canentem inducit, ut seminibus magnum per inane coactis mundi tener orbis concreverit: quia mundi creationem Moses scriptis celebravit. Pan denique manu supra oculos protensa speculans longinqua pingebatur, ut tradit Hefychius: nos Mosem a speculatione Osariphum & *Ὀσάρηλον* dictum supra ostendimus.

V. Eundem vero esse Panem ac Priapum docet nos Phumutus, seu potius Cornutus in libro De natura Deorum. Deus agricola, & rusticus Tibullo dicitur Priapus, ruricola Ovidio: Pan *ἀγροδός* appellatur ab Apollodoro, ut habet Hefychius; & Apollo quoque à Pindaro. In Apolline autem & Pane Mosem occultum jam agnovimus. Bellicosus praterea uterque est, Pan & Priapus; saltator uterque: quippe has quoque in Priapum dotes transcribit Lucianus. Tradit is quoque unum fuisse Priapum ex Idaeis Daetylis: at nos infra docebimus quantum Judaeos inter & Idæos affinitatis infuerit Eundem hunc esse ac Orum & testatur Suidas, & multa persuadent. Hic Osiridis filius est, ille Bacchi: Bacchus autem est Osiris. Hoc ipsum ex utriusque simulacro ostenditur: uterque enim sinistra manu tenet *αἰδοία*: quod etiam commune illis erat cum Osiride, cujus simulacrum *ἐν πτωμαρίον* ubique fingebatur, ut discimus ex Plutarcho; & cum Mercurio, qui similiter pingi solebat. In triviis quippe, Priapi, & Marsya, & Mercurii, & Termini fontium & viarum indices, obsceno hoc habitu omnes ponebantur, unde Hermæ capite tantum ac pene constare dicebantur. Mercurios istos Cornutus, & Plutarchus, seniores esse aiunt; nempe, opinor, quod barbati essent; & senes Mercurii appellantur, qui Priapi erant dicendi. Barba autem & caput Priapi canis capillis albicabant, ut habet vetus Epigramma. Quamquam & puerili quandoque ætate fuisse exhibitum Suidas docet; quemadmodum & supra de Apolline, Æsculapio, & Baccho diximus, qui omnes Mosem dissimulant. Bacchi praterea & Priapi affinitatem sacra Bacchi ostendunt, in quibus fiebat *παρρηγοεία*. At Phallus, & Triphallus, & Ithyphallus, Priapierant cubitales. Sed & Priapum Osiridis partem obscenam esse fabulantur Ægyptii, ut perhibet Diodorus. Ergo Priapus est Pan, Orus, Mercurius, Bacchus, & Osiris: est & Typhon, eodem Diodoro teste. Hi autem omnes Mosi symbola: igitur & Priapus. Quo accedit & asini effigies, quæ Priapo adungebatur, ut ex Priapeis disci potest: nempe ex veteri fabula Taito credita, qua asini agrestes Mosi & Israëlita genti in solitudine aquæ penuria laboranti ad largas aquarum venas viam præivisse ferebantur. Unde & asini caput in sacrario collocasse & adorasse dicitur Judæi, ut est apud Josephum, & Minutium Felicem; & ut Damocritum scripsisse refert Suidas. Unde & Ononychites Tertulliani. Præsertim cum traditum sit ab Æliano, Ægyptios, inter quos tandiu confederant Ebraei, jussu Ochi Persæ asinum inter Deos recepisse. Hinc & fontium index Priapus celebratur in Priapeis: *Priape, Ad fontem queso dic mihi qua sit iter.* Priapus infans à matre expositus est, juxta Suidam; expositus est & Moses. Cornu copiam gestat Priapus, & vitium custodiæ præficitur, teste Cornuto: quod ad terræ illius uberrimæ lacte & melle manantis aditus populum Dei Moses deduxerit, ejusque iteratis pollicitationibus erumpentes seditiones sæpe compescuerit. In tutela Priapi virorum esse genitalia fabulatoribus placet; puto quod ad sobolis propagationem homines à Deo non semel fuisse excitatos, & quod insignem Israëlita genti fecunditatem & proliis ubertatem pollicitum esse Deum Moses testatus sit: *Non erit apud te, inquit, sterilis utriusque sexus, tam in hominibus, quam in gregibus tuis.* Atque hinc etiam factum reor, ut hortorum curam Priapo demandaverint iudem *μυθονομάς*, nam *κῆπος* & hortum, & obscenam mulieris partem notat; quemadmodum & *ἀφροδίτη* apud Euripidem, & *παιδίον* apud Aristophanem, & *νῆπιος* apud Hefychium, & *salus* apud Plautum. Itaque Priapum *νῆπιον* Deum esse dicentes, ludebant in ambiguo, & in hortis simulacrum ejus statuentes, verum ejus manus per figuram dissimulabant. Sceptrum Priapo tribuitur, auctore Suida: virga Mosi. Scribit idem Suidas alas Priapum gestare, quare Mercurio quoque similis est: Mercurius autem est Moses. Nec alas ipsi solum, easque aureas affingit Orphicus Hymnus in *αεθρογόρον*, sed & duplicem naturam: quod & de Baccho & de Vulcano superius diximus, quorum uterque Moses est. Hoc insuper cum Mercurio, Mosi simulacro, commune habet, quod artifex juxta Cornutum, & artium peritus fuerit.

VI. In Æsculapii quoque fabula Mosem deprehendo. Ipsum, uti & ipsius patrem Apollinem, Ægyptium fuisse scribit Pausanias; Memphiten Clemens Alexandrinus: Moses ac Mosi pater Ægyptii fuerunt. Serapin esse conjectant quidam, ut refert Tacitus: Serapin autem Mosem esse à nobis probatum est. In supposititio illo Mercurii Trimegisti Pœmandra observatione dignum est, primas Dialogi partes Pœman-

Exod. 16. 4. 8.
Orph. Hymn.
in Pana.
Virg. Eclog. 6.
Hefych. in *Ὀσάρηλον*.
Priapus idem ac Moses.
Corn. de nat. Deor. cap. De Pane.
Tibull. libr. 1. Elg. 1. 4. & 5. Ovid. 1. Trist. Hefych. in *Ἀγροδός*.
Pind. Pych. Od. 9.
Lucian. De salt. Suid. in *ἐπιπέριος*.
Plut. de Isid. & Osir.
Cornut. De nat. Deor. Plut. de Isid. & Osir.
Priap. Epigr. 77.
Suid. in *Ἰπλάμιος*.
Diodor. libr. 4.
Priap. Epigr. 55.
Tacit. Hist. libr. 5.
Joseph. libr. 8. cont. Apion. Suid. in *Ὀσάρηλον*.
Tertull. Apolog. cap. 16.
Ælian. De anim. libr. 10. cap. 18.
Priap. Epigr. 69.
Suid. in *Ἰπλάμιος*.
Corn. de nat. Deor. cap. de Pane.
Exod. 23. 26. Deut. 7. 14.
Eurip. Cyclop. Aristoph. Lylistr.
Hefych. in *νῆπιος*.
Plaut. Casin. Suid. in *ἐπιπέριος*.
Corn. De nat. Deor. cap. de Pane.
Æsculapius idem ac Moses.
Paul. Corinth. Clem. Str. 1. Tac. Hist. 1. 5.

